

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ І ПРАВА
КАФЕДРА ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА**

**ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД НА ЗАНЯТТЯХ
ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ
СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Виконала: здобувачка II курсу 10-211М
групи,
денної форми навчання
Спеціальності 014 Середня освіта
Спеціалізації 014.10 Трудове навчання та
технології
Освітньо-професійної програми Середня
освіта (Трудове навчання та технології)
Загребя Анастасія Ігорівна

Керівник докторка економічних наук,
доцентка Петренко Вікторія Сергіївна
(наук. ступінь, вчене звання, П.І.Б.)
Рецензент директор ТОВ «Вікторія-Л»
Бардіж О.М.
(посада, П.І.Б.)

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Дидактичні особливості особистісно орієнтованого підходу в закладах загальної середньої освіти	5
1.1. Сучасні освітні принципи запровадження особистісно орієнтованих підходів.....	5
1.2. Запровадження особистісно орієнтованого підходу, як інноваційної педагогічної технології в закладах загальної середньої освіти	9
РОЗДІЛ 2. Розробка змісту проведення занять трудового навчання в закладах загальної середньої освіти	15
2.1. Шляхи реалізації особистісно орієнтованого підходу на заняттях трудового навчання	15
2.2. Методична змістова навчальної програми трудового навчання через впровадження особистісно орієнтованого підходу в освітній процес.....	19
РОЗДІЛ 3. Розробка методики проведення занять трудового навчання в закладах загальної середньої освіти	25
3.1. Методична розробка тематичного плану та матриці проведення занять з використанням особистісно орієнтованого підходу	25
3.2. Розробка методики проведення занять трудового навчання з впровадженням в освітній процес особистісно орієнтованого підходу	35
ВИСНОВКИ	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	51

ВСТУП

Актуальність вибору теми: Відповідно до "Закону про освіту" України, мета освіти - це загальний розвиток людини та найвищої цінності суспільства, талантів, інтелекту, творчості та фізичних здібностей, формування цінностей та здібностей, необхідних для успішної самоореалізації, громадський вибір та керівництво їхньою діяльністю. На користь інших та суспільства на цій основі збагачувати інтелектуальний, економічний, творчий та культурний потенціал українського народу та покращувати рівень освіти громадян для забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору.

Передумовою інтеграції української національної освіти до європейського освітнього простору є активна співпраця та формування української держави як повноправного учасника європейського освітнього простору.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Робота виконана відповідно до науково-дослідної теми кафедри обліку, фінансів та підприємництва.

Мета дослідження: теоретично продемонструвати та розвинути впровадження орієнтованих на людей змісту та методів у процесі трудового навчання загальної середньої освіти.

Відповідно до мети дослідження, завдання дослідження визначається:

1. Проаналізувати сучасні принципи навчання впровадження персоналізованих методів в освіту.
2. Визначити характеристики персоналізованого навчання як інноваційної технології навчання у загальній середній освіті.
3. Подумати про впровадження підходу до трудового навчання, орієнтованого на людину
4. Проаналізувати методологічний зміст курсів трудового

навчання шляхом запровадження орієнтованого на людину навчального процесу.

5. У загальній середній освіті прийняти орієнтований на людей підхід до розробки змісту та методів навчальної програми.

Об'єкт дослідження: процес проведення особистісне орієнтованого підходу на уроках трудового навчання в закладах загальної середньої освіти.

Предмет дослідження: методика проведення особистісне орієнтованого підходу на уроках трудового навчання

Методи дослідження:

- теоретичні: аналіз наукової, навчальної, психолого-педагогічної літератури та журналів; узагальнення та систематизація отриманих результатів для визначення їх науково-практичного значення;

- емпіричні: навчання методам спостереження; враховуючи питання дослідження, аналізувати досвід та уроки трудового навчання та інноваційні методи навчання.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретичному аналізі та характеристиках сучасної освітньої характеристики впровадження індивідуалізованого навчання в клас загальної середньої освіти з трудової освіти; аналізі та розвитку методів трудового навчання на основі використання технологій в'язання в навчальному процесі індивідуалізованої технології.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробленні нових методичних рекомендацій проведення занять з трудового навчання

Апробація результатів дослідження. Теоретичні положення висвітлювалися під час всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях.

РОЗДІЛ 1

ДИДАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

1.1. Сучасні освітні принципи запровадження особистісно орієнтованих підходів

Основна проблема сучасної освіти - це особистісний розвиток та саморозвиток. Вітчизняні вчені пропонують у своїх працях запровадити орієнтовані на людей методи вирішення освітніх проблем та привести освіту до гуманітарної парадигми, орієнтованої на людей.

"В наукових роботах українських вчених широко розкриваються питання психолого-педагогічних, виховних, методичних аспектів особливостей застосування особистісно орієнтованого підходу на всіх вікових етапах формування, розвитку та саморозвитку дітей та здобувачів освіти в різних рівнів" [3, С. 78].

У контексті нашого дослідження ми розглянемо та уточнимо різні моделі, принципи та бачення сучасних науковців щодо особливостей навчання застосування особистісно-орієнтованих методів у навчанні.

"І.Якиманська вважає, що в основі особистісно орієнтованого підходу лежить визнання індивідуальності, самотності кожної людини, її розвиток не як колективного суб'єкта" [20, С. 78].

"Особистісно орієнтоване навчання це таке навчання, центром якого є особистість учня, його самотність, а потім узгоджується зі змістом освіти – таке визначення надає науковець" [26, С. 56].

"В своїх наукових працях І.Якиманська розглядає різні моделі моделі особистісно орієнтованого підходу. Розглянемо запропоновані науковцем визначення кожної з них" [12, С. 188].

Модель соціального навчання, орієнтована на методи особистості,

полягає у вихованні та формуванні заздалегідь визначених якостей особистості.

Тематична модель навчання індивідуально-орієнтованого підходу спрямована на диференційовані та індивідуалізовані методи в освіті. Навчальний процес проявляється у складності навчальних матеріалів, новизні інформації, складності технологій та багаторівневих завданнях, а не у сприйнятті учнями навчальних матеріалів. Ця модель викладання предметів показує, що І.Якиманська досягає цього шляхом створення додаткових консультацій з різних предметів, факультативів та курсів у навчальних закладах. Цей прийом показує, що автор не має нічого спільного з формуванням духовних, національних та ідеологічних уподобань та особистого досвіду.

І.Якиманська надає третю особистісно-орієнтовану модель навчання-психологію. Автор розглядає таку модель навчального процесу як ментальну модель, яка потребує коригування індивідуальних здібностей відповідно до пізнавальних здібностей кожного учня.

"С.Сисоева в наукових працях досліджує психолого-педагогічні аспекти особистісно орієнтованого підходу через удосконалення принципів педагогічної творчості, що впливає на реалізацію та орієнтацію суб'єкт-суб'єктної взаємодії у системі вчитель-учень з метою розвитку творчості кожної особистості" [26, С. 145].

"Автор вказує на діалогічні форми комунікативної взаємодії вчителя з учнем. Розглянемо принципи особистісно орієнтованого підходу, які запропоновані С.Сисоевою" [26, С. 145].

Принцип діагностики спрямований на коригування та прогнозування навчального процесу відповідно до рівня розвитку та здібностей учнів у спільній діяльності.

"Принцип оптимальності та взаємодії передбачає суспільну роботу вчителя та відбору таких сучасних педагогічних технологій, які враховують різні можливості творчих здібностей учнів, щоб як

результат сприяло розвитку творчих здібностей усіх учнів" [9, С. 28].

"Принцип фасилітації передбачає розуміння формування творчої особистості учня у навчально-виховному процесі як процес полегшення, сприяння творчій навчальній діяльності учня, стимулювання його творчої активності. Це пов'язане з необхідністю створення на уроці і в позаурочній діяльності учнів творчої атмосфери (співдружності, співтворчості, співробітництва), яка б сприяла розвитку мотивів творчої діяльності, надихала учнів на творчість" [20, С. 98].

Впроваджуючи творчі питання у навчальну діяльність, організовуючи спільну проектно-технічну діяльність, створюючи особливе навчальне середовище, спільну та особисту творчу роботу учнів, під передумовою впровадження інновацій, принцип творчості реалізується у навчальному процесі. Методи навчання, цікаві питання. Творча діяльність учнів у спеціально організованих навчальних заходах сприятиме пошуку цікавих нестандартних, оригінальних рішень.

Принцип мінливості передбачає заплановані цілі як результат навчання та правильного добору варіантів сучасних методик навчання.

"Принцип самоорганізації відображає особливості управління процесом формування творчої особистості учня, які зумовлені особливостями управління нелінійними системами і орієнтують вчителя на внутрішній вплив, на узгодження розвитку учнів із власними тенденціями розвитку, а також на необхідність «збуджувати» та ініціювати творчу активність, при цьому управління повинно бути непомітним, мінімальним у своєму зовнішньому впливі і здійснюватися опосередкованими методами. Саме в цьому випадку можна говорити не про управління, а про процеси самоуправління" [3, С. 66].

"М.Прищак в науковій роботі де він розглядає порівняльний аналіз особистісно орієнтованого, компетентнісного та комунікативного підходів в освіті, надає поняття, що «особистісно орієнтована освіта (педагогіка)» як освіта інтегративного навчання базується на спробі

подолання авторитарної моделі вітчизняної освіти, та переорієнтуватись на ідеї, принципи, цінності в основі яких поняття «особистість» розглядається як свобода" [15, С. 29].

"В наукових працях М.Прищака висвітлено питання порівняльного аналізу особистісно орієнтованого, компетентнісного, комунікативного підходів в освіті. Він вважає, що «ключовим критерієм методологічної ефективності відповідних підходів в освіті виступає принципи сучасної парадигми освіти. Автор вказує на ключову роль особистісно орієнтованого підходу в подоланні авторитарної парадигми освіти та роль компетентнісного підходу як ключового фактору трансформації освіти України в напрямі європейського освітнього простору" [15, С. 28].

"М.Пращук визначає «позитивні аспекти та недоліки особистісно орієнтованого та компетентнісного підходів. Зокрема, можливість абсолютизації ролі особистості (особистісно орієнтований підхід) в системі «людина-світ» та абсолютизація технологічного аспекту розвитку особистості (компетентнісний підхід), що повертає парадигму освіти до класичної (раціоналістичної), зроблений автором аналіз особистісно орієнтованого, компетентнісного та комунікативного підходів в освіті показує їх взаємозв'язок, взаємозалежність, взаємовизначеність, взаємодоповнювальність запропонованих науковцем освітніх підходів" [15, С. 30].

"Особистісне зорієнтоване виховання – це утвердження людини як найвищої цінності, навколо якої ґрунтуються всі інші суспільні пріоритети" [12, С. 66].

В рамках нашого дослідження ми вважаємо за необхідне звернути увагу на видатні роботи цього вченого.

"Бех Іван Дмитрович – дійсний член АПН України, доктор психологічних наук, професор, директор Інституту проблем виховання АПН України, Заслужений діяч науки і техніки України. Відомий в

Україні та за її межами вчений у галузі методології розвитку особистості, теорії і технології виховання. Ним створено теорію особистісно-орієнтованого виховання, оригінальну концепцію правилвідповідної суб'єкт-суб'єктної взаємодії та концепцію вчинку" [3, С. 5].

"Учений здійснив продуктивний синтез теорії культурно-історичного розвитку вищих психічних функцій, гуманістичної психології, теорії почуттів і на цій основі створив особистісно-розвивальний підхід, що забезпечує сходження особистості до духовно-моральної культури людство" [20, С. 140].

Тому впровадження персоналізованого навчання у навчальний процес сприятиме покращенню навчальної діяльності.

1.2. Запровадження особистісно орієнтованого підходу, як інноваційної педагогічної технології в закладах загальної середньої освіти

"Науковець А.Сембрат спираючись на наукові роботи, які розглядали методологічні проблеми виховання і становлення особистості (Г. Андрєєва, Л. Анциферова, Р. Бернс, А. Бойко, І. Бех, О. Киричук, Б. Лихачов та інші); досліджуються різні аспекти виховання особистості: морального виховання (В. Гаврилов, А. Донцов, В. Оржеховська, та інші); розвитку духовних потреб (В. Антофійчук, М. Білогорка, О. Сухомлинський); естетичного виховання (І. Зязун, П. Іваницька, Л. Левчук та інші); національного виховання (Г. Ващенко, М. Стельмахович, Р. Скульський та інші), отже автор робить висновок, що науковці працюють над створенням такої моделі вихованості людини, яка б давала їй змогу оптимально вирішувати складні питання своєї життєтворчості, сприяла успішному досягненню індивідуальних і суспільних цілей " [3, С. 244].

"Науковець зосереджує увагу на те що у педагогічній науці особливої уваги «заслуговує особистісно-орієнтований підхід, який має на меті створення нових механізмів навчання та виховання, який ґрунтується на принципах глибокої поваги до особистості, самостійності особи, врахування індивідуальності (неповторності). Особистісно орієнтований підхід покликаний суттєво гуманізувати освітній процес, наповнити його високими морально-духовними переживаннями, утвердити принципи справедливості і поваги, максимально розкрити потенційні можливості учнів, стимулювати її до особистісно-розвивальної творчості, до життєтворчості" [12, С. 188].

"М.Михайліченко, Я.Рудик, які в навчальному посібнику «Освітні технології» розкривають питання, щодо загального уявлення про освітні технології через нормотивно-правове забезпечення освітніх інноваційних технологій, історичні аспекти розвитку освітніх технологій та їх типологію, широко розглядають особливості сучасних педагогічних технологій, та сучасні підходи їх впровадження в освітній процес" [15, С. 16].

Серед цих технологій автор наголошує на персоналізованих технологіях, технологіях навчання для розвитку, інформаційних технологіях та технологіях групової освіти.

У своїй роботі ми спираємось на наукову роботу цих авторів з питання особистісно-орієнтованих методів у загальній середній освіті, ігор та технологій дизайну. Вони зосереджуються на технологіях підтримки навчання, щоб встановити траєкторію навчання та самоосвіти учнів.

"Освітня технологія – це спосіб оптимального досягнення мети педагогічного процесу з використанням відповідних методів. Її доцільно визначати як послідовність спільних дій вчителя та учнів, що супроводжуються педагогічною діагностикою і спрямовані на забезпечення відповідності результату визначеній меті" [20, С. 98].

"С.Сисоева розглядає педагогічні технології її «як теоретично обґрунтовану систему упорядкованих професійних дій педагога, що при оптимальності ресурсів і зусиль гарантовано забезпечує ефективну реалізацію поставленої освітньої мети та можливість відтворення процесу будь-яким педагогом незалежно від рівня його майстерності" [15, С. 88].

Основними мотивами пошуку найкращих освітніх технологій загальної та середньої освіти є:

1. Існують дві основні тенденції формування та вдосконалення національної системи освіти: по -перше, відродження національної ідентичності, української культури, мови та виховання патріотів громадян з урахуванням менталітету українського народу; по -друге, інтеграція в побажання світу та Європейського співтовариства;

2. Нові освітні концепції (зміни фокусу, парадигми та ціннісної орієнтації);

3. Створити систему безперервної освіти в комплексі «університет-університет» для оптимізації зручності та ефективності;

4. Характеристика розподілу вчителів єдиної команди (вимоги до викладачів, умови конкурсного відбору, наукова організація вчителів та методи навчання);

5. Рівень гарантії логістичної інформації;

6. Впровадити систематичну (кооперативну) модель управління, планування та прогнозування та підвищити роль консалтингових структур.

В індивідуально-орієнтованому підході автор приділяє увагу індивідуалізації та диференціації навчальної діяльності, що вимагає різноманітних методів, форм та засобів, а також сучасних освітніх технологій, які відповідають таким критеріям:

1. Природно і природно, обираючи найбільш підходящі для людини умови, кожен учень може досягти найвищого рівня

саморозвитку, творчості, таланту, знань, умінь і навичок, розумових функцій та діяльності за найменший час за ці умови Форма та спосіб активізації навчання;

2. Оптимізація - це принцип допомоги вчителям у просуванні навчального процесу шляхом інтеграції основних принципів навчання (доступності, актуальності, зручності, активності, обґрунтованості знань тощо) та забезпечення ефективності навчального процесу. Принцип оптимізації визначає шлях пізнавальної діяльності на рівні співпраці вчителя з учнем.

Результатом цієї взаємодії, як правило, є продуктивна та ефективна праця учнів та викладачів;

3. Спільна творчість-це спільна організація цілеспрямованої творчої діяльності викладачів та учнів, яка під керівництвом учительського гуманізму забезпечує взаємне збагачення духовної цінності. У командному житті співпраця у відносинах «учень-учитель» реалізується у різних формах: спільнота, співучасть, співпереживання, співтворчість, співменеджмент тощо. Партнерство поширюється на всі типи відносин між учнями, викладачами, екологічними менеджерами (батьками, сім'ями, громадськими організаціями та державними установами). У методі спільного навчання є чотири аспекти: гуманні та особистісні методи для дітей; комплекс навчання; національна концепція освіти; екологічна педагогіка;

4. Створення освітнього простору (естетика предмета, емоційна естетика, інтелект) - позитивний засіб підвищення ефективності освітнього процесу. Вплив прийнятого рішення на формування та розвиток особистості має вплив на формування середовища (природного, інтелектуального, морального, духовного, естетичного).

"І.Дичківська виокремлює такі технології: технології пояснювально-ілюстративного навчання, в основі яких лежать інформування, просвіта учнів і організація їхніх репродуктивних дій для

вироблення знань, умінь і навичок; особистісно орієнтовані технології навчання, що створюють умови для забезпечення власної навчальної діяльності учнів, розвитку їхніх індивідуальних особливостей; технології розвивального навчання, у центрі уваги яких перебуває спосіб навчання, котрий спонукає до включення внутрішніх механізмів особистісного розвитку учнів, їхніх інтелектуальних здібностей" [26, С. 45].

"Отже, як зазначено в роботах М.Михайліченко, Я.Рудик та інших науковців, освітня технологія – це спосіб спільної освітньої діяльності в процесі, якої виконується постійне і систематичне діагностування рівня навчальних досягнень і сформованості виховних якостей, системність та взаємозв'язок основних елементів технології, якими є мета, зміст, форми, методи, засоби взаємодії учасників освітнього процесу й відповідно до вище зазначеного – результат. Освітня технологія є відкритою педагогічною системою, котра складається з мети, що відповідає освітнім концепціям, змістових педагогічної технології), форм, методів взаємодії суб'єктів та об'єктів технології, результату та аналізу освітньої діяльності. Відповідно вище зазначені категорії будуть мати вплив на етапи реалізацію освітньої технології, а це: цілетворення; діагностика; організація спільної творчої діяльності вчителя та учнів; забезпечення освітнього середовища; оцінка і корекція результатів" [9, С. 43].

"С.Яценко в контексті ідеї суб'єкт-суб'єктної взаємодії головних учасників освітнього процесу як концептуальної умови реалізації особистісно орієнтованого навчання виокремлює психолого-педагогічні та методичні умови реалізації особистісно орієнтованої системи освіти . Психолого-педагогічні умови він визначає психологічними основами організації особистісно орієнтованого підходу в закладах загальної середньої освіти та передбачає спеціальну підготовку вчителя до впровадження відповідного підходу, спрямованого на розвиток у

здобувачів освіти рефлексії в процесі переходу від самоактуалізації до самореалізації. На його думку, це можливо лише за наявності концептуально-гуманістичного мислення та ідеології навчання й виховання, що спрямована на виживання шляхом «стійкого розвитку особистості й індивідуальності та високої мотивації життєдіяльності випускника на основі пріоритету духовно-моральних цінностей" [20, С. 66].

Аналізуючи мету персоналізованих методів навчання, ми визначили основних носіїв застосування освітніх технологій, зокрема:

1. У процесі навчальної діяльності необхідно безперервно підтримувати всебічний розвиток пізнавальних здібностей учнів середніх класів з різними здібностями.

2. Беручи до уваги здібності та досвід кожного учня, спочатку спрогнозуйте результати індивідуалізованої освіти для розвитку та саморозвитку кожної особистості.

3. Створити хороші освітні умови з метою самопізнання, самовизначення та самореалізації та сформуванню життєву культуру, яка сприяє продуктивній побудові поточного та майбутнього життєвого позиціонування.

РОЗДІЛ 2

РОЗРОБКА ЗМІСТУ ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

2.1. Шляхи реалізації особистісно орієнтованого підходу на заняттях трудового навчання

Сучасні вимоги щодо зміни освітньої парадигми вимагають змін у науково-дослідній організації дисципліни «трудове навчання» у загальній середній освіті, а її впровадження спрямоване на розвиток загальних та дисциплінарних можливостей у проектно-технологічній інноваційній діяльності.

Дослідження дисципліни трудового навчання допомагає студентам обирати майбутню професійну діяльність та впроваджує на підприємствах різні технології особистого виробництва та сучасного виробництва продукції. На уроці трудового навчання учні знайомляться із сучасними технологіями, процесами управління та методами вирішення творчих завдань у проектній діяльності.

В умовах нових методів освіти поставлено завдання вчителів трудового навчання не тільки передавати певні знання, а й виховувати особистість, яка здобула технічну освіту, має здатність розвиватися і може швидко адаптуватися до сучасного суспільства. Технічне середовище.

Процес навчання закладів загальної середньої освіти спрямований на вирішення освітніх проблем, і кожна проблема має особливості динаміки та повноти навчання.

"І.Шостак освітній процес на уроках трудового навчання розглядає з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів та вибору відповідних технологій навчання. Протягом всього періоду трудового навчання в закладах загальної середньої освіти, та в ліцеї

основоположним принципом навчально-виховного процесу є диференціація та індивідуалізація, тобто особистісно орієнтований підхід" [9, С. 68].

"Автор вказує на те, що «диференційоване навчання на уроці потребує ґрунтовної підготовки педагога, певних професійних умінь. Необхідно вивчити індивідуальні особливості учнів, розподілити їх на групи, розмістити ці групи, підібрати консультантів, розробити заняття в деталях, чітко сформулювати основні і додаткові запитання, визначити час на їх виконання, продумати систему оперативного контролю, поєднувати індивідуальну, групову та фронтальну роботу, продумати власну педагогічну діяльність на занятті, підготувати необхідні дидактичні матеріали" [9, С. 68].

Відомий вчений Ш.Амонашвілі вважає, що в основу дослідження питань педагогічної взаємодії покладено принципи гуманістичної педагогіки й психології. Головну задачу педагога вбачає в полегшенні і в той же час стимулюванні процесу учіння, тобто в умінні створити відповідну емоційну й інтелектуальну атмосферу в класі" [20, С. 56].

"Педагог спрямований на застосування особистісно орієнтованого підходу в своїй роботі з учнями використовує індивідуальні програми розвитку школярів, посилення пізнавальної активності і позитивних мотивів учіння. Гуманістична позиція педагога, згідно досвіду Ш.Амонашвілі, має полягати в тому, щоб прийняти дитину такою, яка вона вже є, з таким життям, яким вона вже живе, і включати у своє з нею спілкування її життя в усіх його проявах; цікавитися її життям і стати його співучасником. І це має відбуватися не тільки у вільний від уроків час, але й, у першу чергу, на уроках, де укладаються й формуються життєво важливі для учнів цінності, глибоко усвідомлені й позитивні відношення, особистісні установки на життя" [26, С. 44].

Якщо технологія, що використовується вчителем, сповнена високих амбіцій щодо гуманістичного ставлення студента і спрямована

на розвиток особистості учня, то викладацька взаємодія стане ефективною. Навчальний процес-це багатогранний процес, який постійно збагачує та оновлює дух, і його не можна просто звести до процесу навчання впливу вчителя на викладання учнів.

"Розглядаючи індивідуальний підхід до учнів як важливу складову частину методики навчально-виховної роботи, В.Буряк виділяє такі аспекти в діяльності педагога: знання дітей, їх індивідуальних особливостей; уміння в процесі щоденної навчальної роботи стежити за роботою кожного учня в класі, бачити окремих учнів, працюючи з цілим класом; застосування різних способів індивідуальної допомоги учням під час самого уроку" [9, С. 78].

"Так, наприклад, І.Зимня формулює такі принципи організації спілкування: активність процесу педагогічного спілкування, співтворчість; розширення обсягів і видів спілкування; інтенсивність спілкування, що виявляється в динаміці насиченості, різноманітних видах педагогічної взаємодії; психологічний комфорт, який забезпечує саморозкриття особистості дитини; створення індивідуальної програми спілкування зі школярами; педагогічне співробітництво педагога й дітей" [12, С. 58].

Проект є невід'ємною частиною проектування і вважається створенням проекту (прототипу, прототипу) запропонованого або можливого об'єкта стану. Дизайн - це діяльність, яка об'єднує такі елементи, як ігри, пізнання, ціннісна орієнтація, трансформація, заняття, спілкування, освіта, теорія та практика.

Аналіз дозволяє нам сформулювати ідею про те, що дизайн, як творча та інноваційна діяльність, завжди спрямований на створення продуктів та послуг, які є об'єктивними та суб'єктивними та мають особисте та суспільне значення. Взагалі кажучи, дизайн - це аналіз ситуації проекту (збір та уточнення інформації), синтез (пошук) та оцінка рішень.

Цінність дизайну в тому, що ця діяльність вчить дітей працювати самостійно, практично, систематично та систематично, виховувати бажання створювати нові або існуючі, але вдосконалені продукти, формувати ідеї щодо перспектив їх застосування; виховувати мораль та якість праці, спільна ціннісна мотивація старанність у виборі професії. Водночас, не забудьте звернути особливу увагу на те, щоб інтерес учнів до цього процесу не згас, і що вони в кінцевому підсумку доводять свої наміри, особливо на роботі.

Крім того, під час виконання проекту студенти розвивають пізнавальні навички, виховують уміння самостійно будувати знання та активно виховують комунікативні навички, навички лідерства та роботи в команді, створюючи можливості для міжпредметних контактів.

Соціальні та особисті потреби з точки зору матеріальних та духовних цінностей є мотивацією для проектно-технічної діяльності. Проектувально-технічна діяльність має такі мотивації: пізнання (задоволення потреб у знаннях, уміннях та здібностях), матеріали (задоволення потреб у продуктах харчування, одязі, предметах домашнього вжитку тощо), соціальні професії (задоволення потреб суспільства) - професійне самовизначення), Художня естетика (задоволення потреби в красі), дух (задоволення потреби у самопізнанні, самореалізації та самовдосконаленні).

Особливо важливим є впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у трудове навчання.

Сьогодні з метою посилення навчального процесу практично кожен учитель впроваджує інформаційні технології у навчальну діяльність, розробляючи власні мультимедійні презентації, підбираючи відеоматеріали та демонструючи об'єкти дизайну. У свою чергу, студенти звертаються за допомогою до Інтернет-ресурсів на кожному етапі проектування та технічної діяльності.

"Спираючись на наукові праці О.Коберника. В.Бербець, С.Ящука

нами виокремлено, що проектно-технологічна діяльність як основна дидактична одиниця сприяє: у формуванні навиків самостійної орієнтації в науковій, навчально-методичній і довідниковій літературі; у формуванні творче системне мислення, технологічну культуру і етику; підсиленню уяви, що являється потужним стимулом народження нових ідей, пошуку альтернативних рішень, їх аналізу і синтезу, що в майбутньому відкриється основою інноваційного мислення і діяльності; психічному розвитку учнів; успішній адаптації молоді до сучасних соціально-економічних умов життя; реалізації особистісно-орієнтовної парадигми трудової підготовки учнів; забезпеченню цілісності педагогічного процесу, здійсненню цілісного розвитку, єдності навчання і виховання учнів; підготовці школярів до адекватного професійного самовизначення; формуванню потреби в знаннях, високих мотивів навчання і прагнення до самоосвіти" [3, С. 48].

2.2. Методична змістова навчальної програми трудового навчання через впровадження особистісно орієнтованого підходу в освітній процес

Рекомендується вивчати предмети трудового навчання відповідно до навчальної програми, затвердженої наказом МОН № 804 від 7 червня 2017 року.

"Науковці М.Пометун, А. Хуторський, В. Терещук, С. Дятленко які займаються компетентісним підходом в освіті виокремлюють основні групи компетентностей, яких потребує сучасне життя, серед них такі:

- соціальні, беруть на себе відповідальність, активно приймають рішення;
- полікультурні – стосуються розуміння несхожості людей, взаємоповаги до їхньої мови, релігії, культури тощо;

– комунікативні – передбачають опанування важливого в роботі та суспільному житті усного й писемного спілкування, оволодіння кількома мовами" [9, С. 90].

"– інформаційні, зумовлені зростанням ролі інформації в сучасному суспільстві та передбачають оволодіння інформаційними технологіями, уміннями здобувати, критично осмислювати та використовувати різноманітну інформацію;

– саморозвитку та самоосвіти, які відповідають потребі та готовності постійно навчатися як у професійному відношенні, так і в особистому та суспільному житті;

– компетентності, що реалізуються у прагненні та здатності до раціональної продуктивної, творчої діяльності" [9, С. 91].

"В.Юрженко зазначає, що під час вивчення та запровадження в житті різних технологій проявляються їх набуті компетентності. Тому на думку дослідника важливим фактором, щодо технологічної підготовки учнів є не тільки процес навчання, а й прояв особистісних якостей та здібностей кожного здобувача освіти" [20, С. 88].

У процесі навчання зайнятості міжпредметні обміни безпосередньо впливають на розвиток професійної підготовки через компоненти здібностей різних дисциплін загальної середньої освіти. До таких предметів належать: математика, фізика, хімія, геометрія, інформатика, образотворче мистецтво тощо.

Рекомендується, щоб учні класу трудового навчання 7-9 класів зосереджувалися на важливості безнадійного виробництва; розуміли шкідливий вплив хімічних речовин та небезпечних речовин на навколишнє середовище; охороняли природні ресурси, демонстрували та вибирали обґрунтовані технології виробництва об'єктів проектування та економічно вибрати та застосувати вибраний матеріал; невелике маркетингове дослідження з точки зору споживача та орієнтовну вартість готового продукту.

Керуючись предметним дослідженням учнів 7-9 класів загальної середньої освіти, впроваджується навчальний процес здібностей, особистості, активності, технології та методи проекту.

Відповідно до змісту курсу, учні 5-8 класів повинні в середньому складати 5-8 проектів та реалізовувати їх відповідно до керівних принципів.

Рекомендується записати дрібномасштабні маркетингові дослідження, терміни розробки, ескізи майбутніх виробів та технології виготовлення об'єктів дизайну в спеціальний зошит. Учні 9 класу розробляють два проекти з пояснювальними записками. І показ відповідно до всіх етапів проектно-технічної діяльності.

Відповідно до пропозиції навчальної програми для розробки творчих проектів, вчителі можуть вибрати одну базову технологію та одну або дві додаткові технології.

Кожен урок рекомендує використовувати творчі методи вирішення проблем, такі як: метод фантазії, метод біологічної форми, біоніка, комбінаторика, метод фокусних об'єктів та інші інноваційні технології.

"Г.Гаврелюк в свої роботах вказує на те, що у ході практичної проектно-технологічної діяльності учень доповнює власний досвід техніко-технологічними та проектними знаннями, уміннями, навичками, на основі яких у нього формується комплекс власних суджень, цінностей, ставлень, який слід розуміти як проектно-технологічну компетентність. Учитель самостійно формує теми, які учням необхідно засвоїти, зважаючи на обрані для виготовлення об'єкти проектування, визначає і планує необхідну кількість навчальних годин, необхідних учням для вивчення відповідних процесів з обробки матеріалу тощо. Така академічна автономія вчителя «обмежена» лише запланованими очікуваними результатами навчально-пізнавальної діяльності учнів, які визначають логіку його підготовки до навчального року, семестру,

розділу чи окремого уроку" [12, С. 45].

"На думку А.Терещука, в освіті існує необхідність створення такої моделі навчання, за якої домінантним буде особистісний розвиток учнів. Учений вбачає такий розвиток в адекватному оцінюванні випускниками закладів загальної середньої освіти самостійному формуванні стратегій розв'язання життєвих та професійних проблем, знаходженні рішень в нестандартних ситуаціях й ін. Такий діяльнісний підхід, на його думку, передбачає набуття учнями мінімального досвіду використання знань і вмінь під час виконання проектно-технологічних завдань, наближених до життєвих реалій певної галузі людської діяльності. Найбільший потенціал для реалізації такої моделі серед навчальних предметів має трудове навчання, а зокрема проектна технологія, яка активно упроваджується в освітній процес закладів загальної середньої" [9, С. 87].

Відповідно до тем дослідження та персоналізованих методів трудового навчання. Розглянемо вказівки щодо впровадження цієї технології у навчальний процес.

Особистісно орієнтований підхід передбачає організацію навчального процесу як організації проектно-технічної діяльності, під час якої учні ставлять завдання та знаходять рішення цих проблем. Тому вчителі визначають перелік навчальних завдань та дій, а також послідовність їх вступу, надають учням ключові основи та алгоритми проектування та виконання технічних завдань, а також навчають учнів засобам та прийняттю навчальної діяльності для оволодіння новими знаннями. .

Як результат аналізу методу навчання зайнятості, орієнтованого на людей, у табл. 2.1

Була розроблена таблиця, в якій ми намагалися порівняти та проаналізувати деякі аспекти традиційних методів та персоналізованих методів.

Порівняльна характеристика традиційного та особистісно-орієнтованого підходів в освіті

Традиційний підхід	Особистісно-орієнтований підхід
<p>Позиція учня: учень – підлеглий об’єкт навчальних впливів, учень повинен, учень – ще не повнозначна особистість.</p> <p>Позиція вчителя: учитель наставник, єдина ініціативна особа, вчитель завжди правий, представляє готовий об’єкт проектування та шляхи рішення творчої задачі</p> <p>Методи засвоєння знань базуються на повідомленні готових знань, навчанні за зразком, механічному виконанні технологічних операцій, вербальному викладенні матеріалу, репродуктивному відтворенні</p> <p>Процес навчання характеризується низькою мотивацією навчальної діяльності, самотійне цілевизначення відсутнє, цілі навчання ставить учитель, план виконання виготовлення об’єкту праці рекомендує вчитель, учні ізолюються від спілкування один з одним, переважна пасивність класу, низькій рівень міжособистісного спілкування, слабкий зворотній взаємозв’язок, орієнтування на середнього учня, відсутність індивідуального навчання, підсумковий аналіз та оцінювання діяльності виконуються вчителем.</p> <p>Результат: реалізація навчальних цілей перетворюється в роботу за запропанованим алгоритмом засвоєння освітнього матеріалу.</p> <p>Мотивація на низькому рівні небажання вчитися, невміння самотійно працювати.</p>	<p>Позиція учня: учень – суб’єкт навчальної діяльності, рівний партнер спілкування, учень — повнозначна особистість, кожен має здібності, багато учнів обдарованих.</p> <p>Позиція учителя: вчитель – помічник, котрий вчасно вміє почути, помітити, підправити, підтримати кожного учня, залучити до співпраці.</p> <p>Методи засвоєння знань спрямовані на створення можливостей самопізнання учня, самовизначення, самореалізації, на спільний розвиток учнів, на розвиток прагнення змінити себе, вдосконалювати і саморозвивати</p> <p>Стиль ставлення вчителя до учнів; не забороняти, а направляти; не керувати, а співкерувати; не вимагати, а переконувати; не командувати, а організовувати; не обмежувати, а надавати свободу творчого вибору.</p> <p>Процес навчання характеризується високою мотивацією проектно-технологічної діяльності, цілі навчання визначають учні, вони безпосередньо залучені до проектування уроку, передбачено використання різноманітних форм організації навчальної діяльності (робота в парах, групова, індивідуальна робота) достатня мовленнєва діяльність учнів постійний зворотний взаємозв’язок, підсумкового</p>

	аналізу та оцінювання учнями своєї діяльності, своїх однокласників та вчителя. Результат: формування творчої, компетентної особистості
--	--

"В наукових роботах І.Якіманської визначено, що впроваджуючи особистісно зорієнтований підхід в освітній процес за наступною траєкторією :

- визначати життєвий досвід кожного учня, рівень інтелекту, пізнавальні здібності, інтереси, якісні характеристики, які спочатку треба розкрити, а потім узгодити зі змістом освіти;

- формувати позитивну мотивацію до пізнавальної діяльності, самопізнання, самореалізації та самовдосконалення в межах соціокультурних і моральних цінностей;

- озброїти учнів механізмами адаптації, саморегуляції, самозахисту, самовиховання та іншими, необхідними для становлення самобутньої сучасної людини, здатної вести конструктивний діалог з іншими людьми, природою, культурою та цивілізацією в цілому" [15, С. 154].

РОЗДІЛ 3

РОЗРОБКА МЕТОДИКИ ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

3.1. Методична розробка тематичного плану та матриці проведення занять з використанням особистісно орієнтованого підходу

Тому, як згадувалося вище, характеристика особистісно-орієнтованого підходу полягає у визнанні особистості, ідентичності та самоцінності кожного учня. Його розвиток відбувається не як колективний суб'єкт, а як особистість, якій надається унікальний суб'єктивний досвід.

Визначено, що персоналізована технологія - це розвиток здібностей учнів. Впровадження персоніфікованих методів потребує зміни навчального процесу занять з трудового навчання, тобто шляхом реалізації індивідуальних та колективних форм роботи для організації навчальної індивідуальної діяльності кожного учня.

Ми визначили, що ефективні та активні методи трудового навчання на основі творчого та продуктивного мислення можуть сприяти активізації навчальної та пізнавальної діяльності учнів.

Вони включають два набори методів: несимуляційний (проблемні ситуації, семінари, дискусії, мозковий штурм) та імітаційний (неігри: аналіз конкретної ситуації, аналіз творчих завдань, ігри: дизайн ігор, комерційні ігри, рольові ігри, навчання та інші).

Подумайте про впровадження підходу, орієнтованого на людину, на прикладі заняття з трудового навчання для учнів сьомого класу через технічне виробництво трикотажу.

У процесі формування тематичного плану та матриці цієї технології ми розглянули такі освітні умови для впровадження методу

трудового навчання, орієнтованого на людей, а саме:

1. Використовуйте різні форми та методи для організації навчальної діяльності, що сприяє особистісному розвитку учнів.

2. Створити освітнє та творче середовище, яке може стимулювати ентузіазм учнів.

3. Заохочувати учнів висловлювати свою думку щодо творчих завдань, не турбуючись про помилки, неправильні відповіді чи технічні помилки.

4. Використовувати навчальні та інформаційні матеріали в курсі, щоб студенти могли обирати найважливіший для нього тип та форму навчального змісту.

5. Оцінювати творчу діяльність учнів протягом усього навчального процесу.

6. Заохочувати студентів знаходити власні шляхи вирішення творчих проблем, вміти аналізувати думку інших та висловлювати власні судження.

7. Створювати проблемні ситуації спілкування в класі та заохочуйте учнів до активного та автономного вибору способу виконання завдань.

Для того, щоб створити атмосферу співпраці вчитель-учень, необхідно, щоб учні визначили мету навчальної діяльності та оволоділи вибраною технологією в цілому та на уроці. Учні повинні мати чітке та переконливе розуміння того, що вони робитимуть і чому на цьому уроці, а також залучати самих учнів. Важливо пояснити учням важливість навчальних матеріалів для проектування та технічної діяльності, пояснити важливість інших наукових впливів та створити загальну систему знань, яка може знадобитися в майбутньому.

Для того, щоб дозволити учням краще продемонструвати набуті раніше здібності та навчальний потенціал і водночас комфортно почуватись на уроці, рекомендується використовувати завдання різного

рівня.

Як згадувалося вище, диференційовані методи є невід'ємною частиною індивідуального навчання, тому під час підготовки уроків ми розглянемо вибір окремих завдань для кожного учня (складніші завдання, творчі вправи, інтелектуальні вправи, увага тощо), сплануйте індивідуальну роботу в пари та групи.

Надайте учням методи психолого-педагогічної підтримки, а саме: заохочення, створення яскравих візуальних дійств, навчально-пізнавальні ігри, створення успішних ситуацій, проблемних ситуацій, заохочення до пошуку альтернативних рішень, виконання творчих завдань та створення ситуації взаємодопомоги. Вибираючи завдання в класі, врахуйте, що вони мають бути цікавими, різноманітними та здійсненними. Кожен учень є рівноправним партнером у спілкуванні в класі, і його ідеї та побажання слід враховувати.

Організуюючи індивідуальний курс, професійна позиція вчителя повинна полягати в тому, щоб знати, як поважати висловлювання кожного студента про зміст проектно-технічної діяльності. Вчителі повинні продумати методи навчання на різних етапах навчальної діяльності, щоб надати навчальні матеріали.

Мета таких курсів - створити такі освітні умови, щоб кожен студент міг висловити свою думку та зрозуміти, що його сокира вислухає та врахує його пропозиції. Якщо вчителі звертають увагу на позитивні методи роботи на традиційних курсах, то люди, орієнтовані на них, викладачі стають координатором та організатором технічної самостійної діяльності студентів різних проектів, гнучко враховуючи вік та розвиток кожного студента, умови його виконання.

На уроках трудового навчання слід використовувати різні форми та методи для організації роботи студентів та повністю відобразити особистий досвід кожного учня. Заохочуйте студентів знаходити оригінальні ідеї та знаходити рішення проблем, які ведуть їх творчі

проекти до успіху. Згідно з навчальною програмою трудового навчання, учні сьомого класу вивчають техніку виготовлення трикотажу. Відповідно до теми дослідження, взявши за приклад викладання технології в'язання гачком, подумайте про впровадження персоналізованих методів навчання на уроках трудового навчання.

Важливим заняттям для вчителів є підготовка уроків у впорядкованому порядку. Тому ми сформулювали тематичний план, враховуючи вищезазначені психологічні та навчальні особливості, і висунули пропозиції щодо організації навчальної діяльності, але ми повинні запровадити особистісно орієнтований підхід.

Ми показали на вкладках календарний план теми за технологією виробництва продукції, в'язаної гачком з учнями 7 класу. 3.1.

Таблиця 3.1

Календарно-тематичний план засобами технології виготовлення виробів в'язаних гачком з учнями 7-их класів

Об'єкт проекту	Основна технологія	Додаткова технологія	Кількість год.	Очікувані результати проектної діяльності
Квіткова карта України	Технологія виготовлення в'язаних виробів гачком	Технологія виготовлення швейних виробів ручним способом	10	Планує власну проектну діяльність. Розуміє призначення методу фокальних об'єктів . Пояснює сутність моделі-аналогу для проектування виробу. Характеризує властивості конструкційних

				<p>матеріалів.</p> <p>Виконує технологічні операції відповідно до обраного виробу та технології його виготовлення.</p> <p>Добирає матеріали, інструменти та обладнання для виготовлення виробу.</p> <p>Дотримується прийомів роботи з інструментами, пристосуваннями та обладнанням. Визначає сфери застосування різних видів технологій.</p> <p>Виготовляє виріб.</p> <p>Комбінує композицію для оздоблення виробу.</p> <p>Оздоблює виріб.</p> <p>Розраховує орієнтовну вартість витрачених матеріалів.</p> <p>Дотримується правил безпечної праці під час виконання технологічних операцій.</p> <p>Читає та виконує графічні зображення (схеми) виробів в'язаних</p>
--	--	--	--	--

На основі плану календарної теми ми розробили матрицю з семикласниками за допомогою техніки в'язання гачком. Для того, щоб розробити творчий колективний проект, ми обрали базову "техніку в'язання гачком" та додаткову "техніку одягу ручної роботи". Час навчання будівництва для об'єкта проектування становить 10 годин (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Матриця засобами технології технологія виготовлення в'язаних виробів
(гачком)

К-ть год	Очікувані результати	Тема уроку	Застосування особистісно-орієнтованих підходів та інноваційних технологій
Об'єкт проектної діяльності № 1 Квітова карта України			
Основна технологія: технологія виготовлення в'язаних виробів (гачком)			
Додаткова технологія: технологія виготовлення швейних виробів ручним способом			
1	<i>Знаннєвий компонент</i> Розуміють етапи проектування Розуміють моделі-аналоги як історію розвитку українського декоративно-ужиткового мистецтва, розуміють сутність	1. <i>Вибір та обґрунтування об'єкта проектування.</i> <i>Планування роботи з виконання проекту.</i> <i>Призначення методу фокальних об'єктів для вдосконалення чи створення виробу</i>	Екскурсія до краєзнавчого музею з метою ознайомлення з українськими традиціями, побутом та одягом. Особистісно орієнтовані технології ,інтерактивні технології, інформаційні технології

2	<p>народних традицій. <i>Знають</i> властивості натуральних конструкційних матеріалів <i>Розуміють</i> роль природних матеріалів, як важливого екологічного ресурсу у збереженні довкілля <i>Розрізняють</i> та називають інструменти та пристосування для плетіння гачком <i>Діяльнісний</i> <i>компонент</i> Розрізняють етапи проектної діяльності Розрізняють моделі-аналоги стосовно об'єкту проектування Добирають конструкційні</p>	<p>Плетіння гачком як вид декоративно- ужиткового мистецтва. Вироби, плетені гачком. Інструменти та матеріали для роботи, правила користування ними. Практична робота «Добір гачків і ниток». <i>2. Добір матеріалів</i> <i>для виготовлення</i> <i>виробу, визначення</i> <i>їхньої кількості.</i> <i>Добір гачків.</i> <i>Моделі-аналоги</i> Прийоми роботи гачком. Основні елементи плетіння гачком, їх умовні позначення. Схеми для плетіння гачком. Практична робота «Плетіння елементів: повітряна петля, ланцюжок»</p>	<p>Особистісно орієнтовані технології ,інтерактивні технології, інформаційні технології , метод фокального об'єкту</p>
---	--	--	--

2	<p>матеріали в залежності від їх властивостей (нитки) Розрізняють техніки плетіння . Виконують технологічні операції відповідно плетення гачком. Добирають інструменти та матеріали для виготовлення</p>	<p>Інструктаж з ТБ.</p> <p>3. <i>Елементи в'язання гачком. Добір (складання) схеми В'язання</i></p> <p>Основні елементи плетіння гачком, їх умовні позначення. Практична робота «Плетіння елементів: стовпчик без накиду, стовпчик з накидом».</p>	<p>Особистісно орієнтовані технології ,інтерактивні технології, інформаційні технології , метод фокального об'єкту , ігрові технології.</p>
2	<p>виробу в'язаного гачком</p> <p>Дотримуються прийомів роботи з інструментами та пристосуваннями</p> <p>Визначають необхідну кількість</p>	<p>Інструктаж з ТБ</p> <p>4. <i>Виготовлення в'язаного виробу.</i></p> <p>Виготовлення польових квіточок притаманним різним регіонам України</p>	<p>Особистісно орієнтовані технології ,інтерактивні технології, інформаційні технології , метод фокального об'єкту , ігрові технології,</p>
2	<p>матеріалів для виготовлення об'єкту проектування . Виготовляють виріб</p>	<p>В'язання листочків та гілочок.</p> <p>5. <i>Виготовлення в'язаного виробу</i></p> <p>Застосування</p>	<p>метод проєкту.</p>

1	<p>Оздоблюють виріб пов'язуючи його з українською символікою за готовою композицією</p> <p>Дотримуються правил безпечної праці при виконанні технологічних операцій</p> <p><i>Ціннісний компонент</i></p> <p>Обговорюють та висловлюють судження щодо культури та декоративно-ужиткового мистецтва та цінності конструкційних матеріалів природного походження</p> <p>Обґрунтовують взаємозв'язок між технології та якістю виробу</p>	<p>технологія виготовлення швейних виробів ручним способом.</p> <p>З'єднання елементів «Квіткової карти України»</p> <p>б. <i>Остаточна обробка в'язаного виробу. Захист проекту</i></p> <p>Заключний етап. Підготовка презентації. Оцінювання власних творчих добутків.</p> <p>Презентація творчих проєктів через організацію виставки.</p>	<p>Особистісно орієнтовані технології інтерактивні технології, інформаційні технології, ігрові технології, метод проєкту.</p>
---	---	--	---

На уроці трудового навчання творчі проекти розробляються на основі змісту та структури учнів 7 класу з курсу «Трудове навчання». Розглянемо характеристики проектно-технічної діяльності, запропоновані сучасними вченими.

"О.Коберник вважає, що проектно-технологічна діяльність привчає учнів до самостійної, практичної, планової і систематичної роботи, виховує прагнення до створення нового або існуючого, але вдосконаленого виробу, формує уявлення про перспективи його застосування; розвиває морально-трудова якості, загально-цінні мотиви вибору професії і працелюбність. Учений також підкреслює, що зазначена діяльність впливає на розвиток пізнавальних здібностей учнів. Допмагає їм формувати вміння самостійно конструювати свої знання. При чіткій організації такої діяльності з боку вчителя, в дітей активно розвиваються комунікативні здібності, якості лідерів та здатність до спільної роботи в групі, створюються можливості для реалізації міжпредметних зв'язків" [3, С. 188].

"Важливе місце в особистісно орієнтованому навчанні посідають інтерактивні технології. Термін «інтерактивний» (з англ. Inter – взаємний, act – діяти), означає здатний до взаємних дій, діалогу. Інтерактивне навчання, за визначенням О.Пометун – це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності учнів, яка має на меті створення комфортних умов навчання, за яких кожний учень відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність. Це співнавчання, взаємонавчання, де і учень, і вчитель є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання, розуміють, що вони роблять, рефлексують із приводу того, що вони знають, уміють і здійснюють" [9, С. 76].

При використанні інтерактивних технологій необхідно створити доброзичливу атмосферу, яка б орієнтувала учнів на отримання позитивних результатів творчої діяльності. Ми вже вважали, що перед застосуванням методів інтерактивного навчання необхідно розглянути

алгоритми, які вони застосовують у курсі, та сценарії для підготовки студентів.

Метою курсів, які використовують інтерактивне навчання як індивідуальний метод, є досягнення освітніх цілей, спрямованих на розвиток здібностей кожного студента, надання найкращих можливостей для становлення та розвитку особистості, розширення можливостей для самовизначення та збагачення їх мотивації, інтелекту та інші галузі.

3.2. Розробка методики проведення занять трудового навчання з впровадженням в освітній процес особистісно орієнтованого підходу

Тому, як ми з'ясували вище, у центрі уваги особистісно-орієнтованого підходу-індивідуальність учня, а методологічною основою цього підходу є індивідуалізація та диференціація навчальних матеріалів. Індивідуальні та диференційовані форми можуть фіксувати вибірковість когнітивних уподобань учнів, стабільність форм вираження, а також ентузіазм та незалежність учнів у процесі впровадження. Тому навчальне спостереження за кожним учнем у процесі щоденного проектування системи та технічної діяльності має стати основою для визначення їх індивідуального пізнавального шляху.

Під час розробки матриці ми розглянули методологічні пропозиції щодо створення навчальних ситуацій як частину особистісно-орієнтованого підходу.

Ми рекомендуємо організувати навчальні ситуації, коли учні намагаються знайти рішення проектних та технічних проблем.

Методичними цілями, яких ми досягли для створення проблемних ситуацій навчання, є:

- a) виберіть запитання та завдання для оновлення та самостійного

аналізу навчальної інформації кожного учня;

б) навчальний процес класу трудового навчання зосереджений на індивідуальній, груповій та колективній роботі.

Беручи курси з наведених нижче тем у якості прикладів, ми сформулювали методичну пропозицію щодо трудового навчання шляхом впровадження орієнтованих на людину освітніх процесів, інтерактивних технологій, ігор, інформації та комунікацій та інноваційних методів навчання у загальній середній освіті, а саме: «Виробництво «Технічні вироби в'язання (гачком)», «Вироби гачком за планами», «Техніка в'язання гачком в декоративно -ужитковому мистецтві», «Види матеріалів та інструментів для виготовлення виробів гачком».

У контексті нашого дослідження та впровадження підходу, орієнтованого на людину, ми визначили такі цільові категорії:

- пізнання (знання, запам'ятовування, розуміння);
- практичні (вміння, застосування, створення);
- мотивація та особистість (позитивне ставлення, інтерес, позитив).

Мета вищезазначених предметних курсів-ознайомити студентів з інструментами та різними видами матеріалів (природні та штучні джерела), які використовуються у процесі оволодіння технологією в'язання гачком; формувати усвідомлення свідомого дотримання правил безпечної роботи шкільні майстер-класи; заохочення продуктивного проектування та технічної діяльності; самовизначення; розуміння та оволодіння технологією.

Щоб зробити навчальні матеріали цікавими для студентів, ми рекомендуємо вибирати обладнання курсу відповідно до теми, що може бути фізичними зразками, презентаціями, відео, електронними таблицями, журналами моди тощо.

На кожному уроці в процесі вивчення «технології виробів гачком» учні будуть використовувати інструменти та матеріали: гачки, нитки,

ножиці, швейні принадлежности, ми рекомендуємо зберігати ці інструменти та матеріали у спеціальному обладнанні з естетичним дизайном.

Раніше ми просили студентів спроектувати та прикрасити це обладнання малюнками в'язаних виробів. Таким чином, вчителі можуть інтуїтивно визначати ставлення кожного учня до техніки в'язання гачком та координувати методи навчання кожного учня на початку навчальних матеріалів.

Комбіновані курси переважно використовуються для проведення занять та трудового навчання. Розглянемо фрагменти курсу, які поєднують особистісно орієнтований підхід та інформаційні технології.

Реалізація опорних знань учнів здійснюється методом діалогу.

1. Як ви думаєте, які вироби можна в'язати гачком?
2. З якими виробами чи прикрасами ви стикалися у своєму житті?
3. На вашу думку, чи модні вироби гачком?
4. Якому продукту ви надаєте перевагу?

Особливо важлива мотивація відвідувати заняття.

Щодо мотивації та особистих цілей, то її конкретизація пов'язана з формуванням позитивних установок, бажанням використовувати набуті здібності та розвитком особистісних здібностей. Це також можна певною мірою спостерігати за допомогою конкретних дій учнів (наприклад, активно шукає більше інформації Бере участь у підготовці та організації колективних проектів.

Тому в процесі розробки освітньої технології ми визначили такі моменти щодо мотивів та цілей навчальної програми:

- при визначенні цілей курсу необхідно визначити ціннісні компоненти мотивації, пов'язані з позитивним ставленням студентів до теми дослідження, щоб застосувати отримані знання;

- враховуючи рівень засвоєння навчальної інформації для кожного учня, від загальних до конкретних визначених цілей.

Розвиток ключових та дисциплінарних здібностей полягає саме у досягненні чітких цілей трудового навчання

Наприклад мотивація навчальної діяльності учнів:

"Кожна жінка прагне зробити своє помешкання затишним і при цьому несхожим на інші. Іноді саме дрібниці здатні прикрасити інтер'єр і зробити його унікальним. Модними та неповторними сьогодні є прикраси та вироби виготовлені цією технологією. Зроблені власноруч речі якнайкраще для цього підходять і підкреслюють індивідуальність та смак. І ми з вами спробуємо стати чарівницями, будемо вчитись в'язати гачком чудові, оригінальні вироби" [15, С. 13].

Пояснення вчителя відеоматеріалом або демонстрація різних сучасних виробів гачком підвищить мотивацію. Також є дисплей готової продукції. Щоб краще мотивувати учнів до вивчення технологій у 7 -му класі, ми рекомендуємо вибрати ювелірні вироби для дівчаток і дозволити учням їх виміряти. Нехай кожен учень має можливість висловити свою думку про продукт у дружній та невимушеній атмосфері.

Навчальні цілі повідомляються вчителями або формуються з учнями. Вчителі можуть дати учням зрозуміти очікувані результати проектно -технічної діяльності.

Рекомендовано організувати робоче місце на засіданні круглого столу. Такі умови дозволять учням та викладачам працювати більш тісно індивідуально та в команді одночасно.

Дотримання техніки безпеки є обов'язковою умовою проведення курсів трудового навчання у майстерні. Тому на початку кожного уроку вчитель проведе вступний інструктаж, який також можна продемонструвати за допомогою демонстрації. На початку та в кінці курсу кожен учень прибиратиме своє робоче місце.

Щоб учні навчилися розрізняти різні види виробів гачком, ми пропонуємо гру. Кожен учень отримає набір картинок із зображеннями

в'язаних виробів для різних цілей. На малюнку представлені вироби, виготовлені за іншими технологіями.

Суть гри полягає в тому, що кожен учень швидко переглядає малюнки та групує їх. Наприклад, такі групи: «сучасний одяг», «прикраси», «вироби для приміщень», «який товар, я оберу особисто».

Учень, який швидше упорядкував зображення, показав свій улюблений набір малюнків та найменш улюблений набір зображень, зроблених за іншою технікою. Попросіть студентів коротко пояснити, чому він вибирає вироби, виготовлені технікою в'язання гачком.

Усі студенти та вчителі беруть участь в обговоренні кожної пропозиції. Але вчителям необхідно налаштувати процес обговорення, контролювати та нагадувати учням правильно висловлювати свою точку зору та ставитися один до одного позитивно. Вчителі також дотримуються і пропонують правильну термінологію, яка використовується у процесі виготовлення виробів гачком.

Ми рекомендуємо пояснювати учням нові матеріали на тему «Історія в'язання гачком» шляхом презентацій вибраних відеоматеріалів або розроблених презентацій. Якщо учні мають проблеми і хочуть зупинитися та пояснити, найкраще разом показати підготовчі матеріали та пояснення щодо теми вчителя та детально обговорити цікаві фрагменти. В результаті між усіма учасниками освітнього процесу виникли цікаві діалоги та дискусії.

Наприклад:

"Дуже складно точно установити історію в'язання, тому що нитки і трикотаж зберегти важко. Але все-таки деякі свідчення цього мистецтва дійшли до нас у вигляді зображень. В одній з єгипетських гробниць (1900 рік до н. е.) збереглося зображення жінки, що надягає шкарпетки. Відбиток панчохи виявлений у застиглій лаві Помпеї (79 р. до н. е.). Дитячі панчохи III- IV ст.. н. е. знайдені в Єгипті. Вони вже враховували форму взуття, сандалій із ремінцем після великого пальця.

У древніх єгиптян під час виготовлення носка великий палець в'язався окремо, як на рукавицях. Пізніше, десь у IX-XI століттях деякі в'язальниці стали наносити навіть тексти на носки. У музеях Детройта і Баделя зберігаються такі зразки давньоєгипетського в'язання з бавовняних ниток із давньоарабським текстом" [7, С. 8].

Наприкінці презентації теорії вчитель сказав і продемонстрував найкращий трикотаж: «В'язання гачком - це не тільки веселе і захоплююче заняття для багатьох людей, але й вид декоративно - ужиткового мистецтва. Виставка народного мистецтва, що демонструє прекрасне, оригінальне та вишукане речі, найкращі зразки фотографій та схем публікуються в періодичних виданнях та спеціальних документах. Особливо цінні вироби зберігаються у фойє музею країни.

Роздуми та розуміння учнями розглянутих навчальних матеріалів підлягають позитивному опитуванню.

Приклад:

1. Що сказано в давньогрецьких легендах?
2. Яким видом мистецтва є в'язання гачком?
3. Коли мистецтво в'язання гачком вперше з'явилося в Україні?

Розглянемо метод проведення фрагменту курсу «Матеріали та інструменти, види техніки, що використовуються для виготовлення виробів гачком».

Ми рекомендуємо впроваджувати інтерактивні технології для пояснення нових матеріалів, вибираючи кількість гачків, потоків та типи програм. Ми пропонуємо поділити учнів класу на дві пари і призначити кожній групі різні номери галочок; різні види ниток (шовкові, бавовняні, вовняні), різної товщини та скручування; картки із фотографіями трикотажу.

Учитель пояснила: для в'язання виробів гачком використовуються різні нитки: бавовна, льон, вовна, шовк, синтетичні волокна. Вибір нитки залежить від використання виробу та схеми плетіння. Можна

в'язати шапки, шарфи, шкарпетки, диванні подушки, пальто з густої вовни. Для серветок, комірв, штор використовуйте тонкі нитки-бавовна, синтетичні волокна. Промисловість випускає спеціальні нитки для плетіння порожніх виробів. У більшості випадків ці лінії білі, тонкі, блискучі і шовковисті.

Тому порядок вибору інструментів та матеріалів для процесу в'язання такий: спочатку виберіть нитку відповідно до використання виробу та типу викрійки, а потім виберіть гачок відповідно до товщини нитки.

Учитель формулює проблемне завдання, тобто учням необхідно вибрати необхідну кількість гачків і рядків для кожної картки відповідно до зображення на фотографії. Найкращий учень, який завершить це питання, отримає маленьку квіточку гачком.

Приклади картинок на рис. 2.1. Додатку А.

Після пояснення та демонстрації техніки в'язання гачком. У навчальних вправах технології виготовлення виробів гачком вчитель надав використання діаграм та зразків для учнів сьомого класу та продемонстрував різні послідовності процесів в'язання гачком. Кожен студент може звернутися до слайдів презентації за потреби. Якщо учні не мають часу на домашнє завдання на уроці, або хочуть самостійно виготовити в'язані вироби або провести додаткове навчання, така презентація буде дуже корисною.

Це приклад демонстрації техніки навчання гачком. На рис. 2.2. Додатку А. перелічує основні елементи в'язання гачком.

Слайд 3 показує, як плести ланцюжок з повітряними петлями (рис. 2.3. Додатку А.).

На рис. 2.4. Додатку А учні вчать використовувати символи основних елементів гачком, щоб читати схеми та плести стовпи без накидів.

У процесі виконання домашніх завдань учнями вчитель проводить

поточне викладання і за необхідності додатково демонструє техніку в'язання відповідно до труднощів та проблем учнів.

У навчальних вправах учні контролюють один одного та самоконтролюють технологію, якою вони оволоділи.

На основі програмного змісту тематичного плану та матриці, які ми розробили для найкращого прийняття рішень щодо творчих проектів, учні 7 класу застосовують метод об'єкта фокусування.

Перш ніж пояснити характеристики методу об'єкта фокусування, учитель пропонує учням повторити характеристики та послідовність творчого проекту.

Як згадувалося вище, учні 7 -го класу не роблять пояснювальних записок, а роблять запис у спеціальних розділах зошита, ескізах майбутніх виробів, обґрунтовано підбирають матеріали, застосовують необхідні інструменти та аксесуари, обчислюють кількість матеріалів і можуть вставляти або малювати. Будьте об'єктом дизайну та робіть висновки.

У минулому базові знання та життєвий досвід слухачів на курсах трудового навчання реалізовувалися за допомогою використання «мікрофонів» та використання інформаційних технологій, тобто розширених демонстрацій.

Студенту було задано питання: Як ви розумієте, що визначає реалізацію проекту? рис. 2.5. Додатку А.

Учитель демонструє план послідовності виконання кожного етапу проектної діяльності. Разом зі студентами вони повторюють і уточнюють послідовність розробки творчих проектів. На рис. 2.6. Додатку А. містить схему методу проекту.

Мотивацію навчальної діяльності учитель пояснює:

Фактично, роботу слід починати з вибору робочого об'єкта та пошуку інформації про нього. Сьогодні ми почали цю технологію, виготовляючи вироби гачком. Певною мірою успіх та ефективність

виробництва продукції залежить від методів проектування, які ми продовжуємо вивчати під час курсу, та правильного відбору відповідної інформації. Метод дизайну сприяє розвитку особистої творчості, стимулює уяву та фантазію, тим самим допомагаючи створювати нові, оригінальні та досконаліші вироби. Тому, чим більше методів дизайну ви знаєте і чим більше інформації маєте, тим цікавіший, досконаліший та оригінальніший дизайн виробу, який ви розробляєте.

Учитель зосередив учнів на першому етапі проектної діяльності та пояснив, що перший етап організації та підготовки проекту є важливим чинником, що впливає на успішне вирішення проблеми - це збір та ретельний аналіз інформації щодо обраного теми. Саме на цьому етапі дуже важливо проявити творчі здібності, такі як уява, рухливість, допитливість, креативність та критичне мислення. Працюючи над проектом, ви повинні знати, де знайти потрібну інформацію.

Обговоріть зі студентами: який найпоширеніший спосіб пошуку інформації?

1. За допомогою пошукових систем в Інтернеті;

Спілкування (є можливість отримати необхідну пораду від викладача, який є експертом у галузі, близькій до тематики проекту).

2. Давайте дізнаємось, які джерела інформації та причини ви будете використовувати під час створення свого проекту?

3. Які методи проектування ви вже знаєте?

Учитель: метою використання методів проектування у проектно-технічній діяльності є пошук нестандартної та цікавої ідеї та методу вирішення творчої проблеми. У п'ятому та шостому класах ви використовували метод фантазії. Сьогодні ми розглянемо метод, який навіть дизайнери використовуватимуть у процесі пошуку деяких оригінальних рішень. Цей метод називається методом об'єкта фокусування.

Учитель демонструє застосування методу об'єкта фокусування на

слайді (рис. 2.7. Додаток А).

Суть цього методу полягає в наступному. Об'єкт дизайну, запланований викладачами та учнями, «Українська квітова карта», розташований у фокусі (центрі) проекту, тобто у центрі уваги. Слово фокус стало причиною назви методу.

Наприклад, студенти випадковим чином обирають перші два-три пункти у воркшопі. Складіть таблицю з описом різних атрибутів цих предметів. Наступним кроком є вибір атрибутів об'єкта, який, на їхню думку, підходить для об'єкта фокусування. Немає необхідності переносити всі об'єкти вибраного об'єкта на об'єкт фокусування.

Розглянемо фрагмент курсу з темою «Розробка творчого проекту на тему «Квітова карта України», де представлено метод орієнтованого на людину освітнього процесу, ігрову технологію, метод об'єктів фокусування та інформаційні технології.

Учні та вчителі разом працюють над розробкою робочого плану з пошуку найкращих творчих рішень для створення колективного творчого проекту з темою «Квітова карта України».

План пошуку для прийняття творчих рішень визначається як виконання відповідно до фази проектної діяльності. Учні та вчителі переглядають слайди етапу розробки творчого проекту.

Учитель запропонував учням уявити, що ми - «творче бюро», розробляючи вироби для дизайну інтер'єру житлових приміщень та офісів. Бюро отримало замовлення на виготовлення стінових панелей для зали дитячого садка. Однією з умов є те, що вир відображає українське декоративно-ужиткове мистецтво.

Враховуючи здібності кожного учня, учитель пропонує поділити клас на чотири групи, а саме: група дизайнерів, дизайнерів та техніків.

Завдання учня полягає у використанні методу об'єкта фокусування для створення великої кількості ідей та вибору найкращих ідей, які подобаються класу. У пошуках творчих рішень група дизайнерів

звернулася до інформації, наведеної на рис. 2.8. Додатку А.

Порядок творчого пошуку методом об'єкта фокусування:

1. Обговорення проектних завдань. Виділіть основні слова, такі як: килим, дитячий садок, зал, технологія виробництва об'єктів дизайну гачком, українська декорація та прикладне мистецтво.

2. Випадковим чином вибирайте об'єкти методом фокусування об'єктів, таких як: глобуси, квіти у вазах на підвіконнях, пошиття виробів на полицях, коробках.

3. Створіть таблицю, у якій введено назву об'єкта, а для пошуку об'єкта фокусування відокремлюються різні атрибути.

Малюйте ескізи та обговорюйте їх пропозиції з класом. Прийміть остаточне рішення та закрийте майбутні об'єкти проектування.

Продемонструйте результати творчої роботи з описами продуктів та примітками до застосування методу фокусних об'єктів. Опис об'єкта дизайну: килим 50x70 см з урахуванням розміру передпокою та стіни, на яку він вішається (метод фокусування - це стіна).

Для форми килима рекомендується вибирати форму карти України (землі). Карта України складатиметься з квітів (різнокольорові квіти у вазах) з різних територій України. Вибір квіткового мистецтва як техніки виготовлення виробів гачком, як декоративно -ужиткового мистецтва. Техніка з'єднання квітів за формою карти України - це техніка виготовлення одягу вручну.

Дизайнер надає зразки квіток рис. 2. 9. Додаток А.

Усі вчителі та студенти запропонували назву об'єкта дизайну «Українська квітова картина»

Виберіть гачки з учителем відповідно до плану та пряжі (рис. 2.10. додаток А)

За допомогою спеціальних журналів Інтернет знайшов візерунки для плетіння квітів. Покажіть їм перед класом, поясніть, чому вони обрали ці варіанти, обговорюйте та навчайте разом із класом, а також

керуйте обговоренням. Разом вони обрали найкращий варіант. На рис. 2.11. Додаток А вибирає різноманітні українські квіти.

Дизайнер аналізує можливі варіанти проектування та складає таблицю (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Аналіз конструкції зразків-аналогів

Вимоги до конструкції	Характеристика ступеня втілення вимог в зразках			
	Зразок № 1	Зразок № 2	Зразок № №3	Зразок №4
1. Кількість деталей у виробі				
2. Простота виготовлення				
3. Матеріал деталей				
4. Габаритні розміри виробу				
5. Складність конструкції деталей				
6. Надійність роботи у виробі (функціональність)				
7. Відповідність вимогам пропорційності форми і ліній (вимогам дизайну)				
8. Естетичний і оригінальний вигляд				
9. Технологічність виготовлення деталей				
10. Простота і надійність з'єднань деталей				
11. Економічність				

Відповідно до наших методичних пропозицій, така практична робота виконується за таким алгоритмом:

1. Кожен учень виготовляє квіти за різними схемами.
2. Підготуйте тканину для нижньої частини подушки. За розміром на тканину наносять лінії у формі карти України. Край нижньої частини килимка обробляється вручну, а краї прошиваються по колу.
3. Внизу розташуйте квіти та листя разом і закріпіть їх шпильками.
4. Скріпіть квіти разом і пришийте їх до основи за допомогою

секретної техніки зшивання вручну. Кожна квітка має нитку свого кольору.

5. Готовий килимок приклеюється до заздалегідь підготовленого картону відповідно до низу килимка.

6. Підключіть пристрій на задній панелі, щоб його можна було повісити на стіну.

Зразок завершеного колективного творчого проекту «Українська квіткова карта» був складений з учнями 7 класу за технологією виробів гачком (рис 2.12. додаток А).

Кожен урок трудового навчання закінчується роздумами. У процесі рефлексії відбуваються зміни та розвиток в індивідуальній свідомості.

"Характеристика особистісної рефлексії детально висвітлена в роботах І. Беґа, серед них такі:

1. Рефлексія як процес мислення висунута основою самосвідомості, єдності самопізнання, емоційно-ціннісного ставлення до себе і саморегулювання поведінки і діяльності;

2. Розвиток рефлексії корелює зі здатністю індивіда спостерігати і аналізувати оточуючі його речі та явища;

3. У процесі набуття життєвого досвіду учні починають осмислювати не тільки результати дій, а й способи їх здійснення і закріплювати їх в своїй діяльності. У навчальній діяльності превалює інтелектуальна рефлексія, яка виступає механізмом усвідомленості знань, способів дій і реально виявляється в умінні планувати і організовувати процес учіння" [12, С. 66].

Як ми розглянули вище, оцінка в методі, орієнтованому на людину, змінюється порівняно з традиційним методом.

Вчителі узагальнюють види завдань учнів, їх відповіді, результати індивідуальної та групової роботи, а також звітують про оцінки.

Процес оцінювання включає: визначення критеріїв оцінювання;

розуміння типів самооцінки школярів (достатні \ неадекватні, загальні, детальні тощо); культивування здатності оцінювання та самооцінки за допомогою практики у таких видах діяльності.

Для розвитку навичок оцінювання можна використовувати перехресні завдання, переглядати усні відповіді та письмові завдання однокласників. Нарешті, учні продовжують самооцінювати свої реакції та представляють творчий проект.

Тому проведення занять з трудового навчання у закладах загальної середньої освіти із застосуванням персоналізованих методів у поєднанні з інноваційними прийомами навчання сприятиме вдосконаленню навчального процесу.

ВИСНОВКИ

В результаті теоретичного аналізу навчальних характеристик впровадження особистісно-орієнтованих методів у навчальний процес.

Методологічні умови уточнення орієнтації особистості - для гуманізації та вдосконалення освітніх цілей та навколишнього середовища. Цей процес досягається шляхом впровадження освітнього змісту орієнтації особистості, яка зосереджена на ціннісному комплексі, а саме: універсальності, країни, регіону, група, етнічна приналежність та особистість, що, у свою чергу, передбачає забезпечення особистого сенсу кожного учня у процесі навчання та отримання від нього результатів.

Творчий процес навчання за умови визначення орієнтації особистості - це створення, розповсюдження та використання навчальної інновації, тобто набору наукових та обґрунтованих нових ідей та нових пропозицій, які мають потенціал для впровадження та впровадження у навчальний процес. виховувати.

Визначено спосіб досягнення персоналізованих методів на уроках трудового навчання, тим самим створюючи атмосферу довіри та взаєморозуміння між вчителями та учнями в класі. Взаємодія учасників освітнього процесу в персоналізованій системі навчання спрямована на підтримку та заохочення природних навчальних бажань учнів, створення власних алгоритмів проектування та технічної діяльності та самостійний добір методів, технологій та змісту навчальних матеріалів для задоволення його потреб.

Основними критеріями технологічного процесу є система, ефективність, оптимальність, алгоритмічність, діагностика, відтворюваність та передбачуваність.

Дослідження показали, що особистісний розвиток студентів відбувається завдяки оволодінню творчим дизайном та технічною

діяльністю, а постійне збагачення та трансформація суб'єктивного досвіду незалежно є важливим джерелом особистого розвитку. Тому основним результатом навчання має стати те, що учні розвивають пізнавальні здібності на основі оволодіння відповідними загальними знаннями та предметними здібностями.

Як результат аналізу впровадження орієнтованих на людей методів у навчальний процес трудового навчання закладів загальної середньої освіти. Порівняльні характеристики традиційної системи освіти та інноваційних методів освіти визначаються для покращення навчального процесу та результатів навчання.

Сформульовано методику проведення курсів трудового навчання в закладах загальної середньої освіти за умови впровадження в навчальний процес особистісно орієнтованих методів, інтерактивних технологій, ігор, інформаційно-комунікаційних технологій.

Беручи план та матрицю календаря для учнів 7 класу, щоб вони оволоділи технікою в'язання, пройдіть курси з таких тем як приклади: «техніка в'язання гачком (метод гачком)», «зробіть гачком гачком для плану», «техніка гачком» в оздобленні та додаток «Мистецтво», «Види матеріалів та інструментів, що використовуються у виробництві виробів гачком», розробка колективного творчого проекту на тему «Квіткова карта України».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бербец В.В. Діагностика навчальних досягнень учнів під час виконання творчих проектів // Проектно-технічна діяльність учнів на уроках трудового навчання: теорія і методика / За заг. ред. О.М.Коберника. – К.: Наук.світ, 2003. – С. 86-102.
2. Бербец В. В.; Дубова Н. В.; Коберник О. М.; Кравченко Т. В.; Харитоновна В. В.; Хоменко Л. М.; Ящук С. М. Методика організації проектно-технологічної діяльності учнів на уроках обслуговуючої праці. – Науковий світ, 2003. – 92 с.
3. Бех І.Д. Особистісно зорієнтоване виховання: Науково-методичний посібник. – К.: ІЗМН, 1998. – 204с.
4. Бех І.Д. Особистісно-зорієнтоване виховання – нова освітня філософія // Педагогіка толерантності. – 2001. – № 1. – С. 16-19.
5. Бібік Н. М. Компетентісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи . – К. : К.І.С., 2004. – 112 с.
6. Буряк В. К. Метод проектів та формування ключових компетентностей // Педагогіка вищої та середньої школи : зб. наук. праць / редкол.: В. К. Буряк, І. В. Шелевицький, Г. Б. Штельмах. – Кривий Ріг, 2011. – Вип. 31. – С. 3-12.
7. Буряк В. К. Проблемно-пошукова діяльність на уроці як засіб розвитку учнів / В. К. Буряк // Педагогіка вищої та середньої школи : зб. наук. праць / редкол.: В. К. Буряк, Л. В. Кондрашова, Г. Б. Штельмах. – Кривий Ріг, 2010. – Вип. 29. – С. 3-12.
8. Гаврилюк Г. М. Робочий зошит «Творчий проект». 7-8 класи. – Х. : Вид. група «Основа», 2011. – 16 с.
9. Федорчук О.М., Петренко В.С., Карнаушенко А.С. Агропромислові кластери: проблеми, переваги та перспективи. Проблеми системного підходу в економіці. Вип. 4 (78). 2020. С. 63-70.

- 10.Гриньова М. В., Саморегуляція. Навчально-методичний посібник. – Полтава: АСМІ. – 2008. – 268 с.
- 11.Гуревич Р.С. Інформаційно-комунікаційні технології в навчальному процесі: посібник для педагогічних працівників; студентів педагогічних вищих навчальних закладів / Гуревич Р.С., Кадемія М.Ю. – Вінниця, ДОВ «Вінниця», 2002. – 116 с.
- 12.Федорчук О.М., Петренко В.С., Карнаушенко А.С. Інноваційна інфраструктура як основа формування конкурентоспроможності підприємств регіону. Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту Серія: економіка і менеджмент. Вип. 4 2 (27), 2019. С. 126-134.
- 13.Дятленко С. М. Трудове навчання 5-9 класи: практичний посібник для вчителів / С. М. Дятленко, Р. М. Лещук, О. Ю. Медвідь; за заг. ред. А. І. Терещука. – Х. : Ранок, 2017. – 128 с.
- 14.Зимняя И. А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования / И. А. Зимняя // Высшее образование сегодня. – 2003. – № 5. – С. 34–42.
- 15.Зязюн І. А. Педагогіка добра: ідеали і реалії: Наук.-метод. посіб. – К.: МАУП. – 2000. – 312 с.
- 16.Інноваційні педагогічні технології у трудовому навчанні: Навчально-методичний посібник (пробне видання) ; за заг. ред. О. М. Коберника, Г. В. Теращука. – Тернопіль-Умань, 2007. – 208 с.
- 17.Коберник О. М. Трудове навчання в школі: проектно-технологічна діяльність. 5-12 класи / О.М.Коберник, В.В.Бербец, Н.В.Дубова та ін. ; за ред. О. М. Коберника. – Х. : Вид. група «Основа», 2010. – 256, [1] с.: іл., табл. – (Серія «12-річна школа»).
- 18.Петренко В.С., Карнаушенко А.С. Розвиток спільних аграрних підприємств України. Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка. Т. 22. Вип. 9 (62). 2017. С. 42- 46.
19. Mокhnenko A. Human capital cost accounting in the company

- management system / T.Hilorme, I.Perevozova, L.Shpak, A.Mokhnenko, Y.Korovchuk // Academy of Accounting and Financial Studies Journal. – 2019. – № 23. – Special Issue 2.
20. Mokhnenko A. Formation of account of reservoir expenses model / I.Perevozova, A.Mokhnenko, L.Mykhailyshyn, O.Stalinska, O.Vivchar // Academy of Accounting and Financial Studies Journal. – 2019. – № 23. – Special Issue 2.
21. Mokhnenko A. Identification of Efficiency Factors for Control over Information and Communication Provision of Sustainable Development in Higher Education Institutions / I.Gontareva, M.Borovyk, V.Babenko, I.Perevozova, A.Mokhnenko // WSEAS Transactions on Environment and Development. – 2019. – № 15. – P. 593-604.3
22. Mokhnenko A. Integration of the supply chain management and development of the marketing system / I.Perevozova, L.Horal, A.Mokhnenko, N.Hrechanyk, A.Ustenko, O.Malyuka, L.Mykhailyshyn // International Journal of Supply Chain Management. – 2020. – № 9. – Issue 3. – P. 496-507.
23. Mokhnenko A. Mathematical-Logistic Model of Integrated Production Structure of Food Production / A.Mokhnenko, V.Babenko, O.Naumov, I.Perevozova, O.Fedorchuk // CEUR Workshop Proceedings, 2020, Volume 2732, P. 446-454.
24. Mokhnenko A. Modeling of economic security of the enterprise at change of investment maintenance / S.Bondarenko, H.Tkachuk, I.Klochan, A.Mokhnenko, I.Liganenko, V.Martynenko // Studies of Applied Economics. – 2021. – № 39(7).
25. Mokhnenko A. Innovative Paradigm of Management Accounting and Development of Controlling in the Entrepreneurship / A.Sakun, I.Perevozova, O.Kartashova, O.Prystemskyi, A.Mokhnenko // Universal Journal of Accounting and Finance. – 2021. – Vol. 9, №4.

26. Мохненко А.С. Стратегія розвитку регіонального газотранспортного підприємства / А.Мохненко, К.Мельникова, О.Федорчук // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Економічні науки". – Херсон, 2018. – № 32. – С. 91-94.
27. Мохненко А.С. Управління конкурентоспроможністю підприємства на основі застосування системного підходу / А.Мохненко, О.Федорчук, О.Протосвіцька / Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту – Черкаси, 2018. – № 2 (25). – С. 13-25.
28. Mokhnenko A. Software economy as a vector of management of innovative infrastructure of the region / A.Mokhnenko, O.Fedorchuk, K.Melnikova // Вісник Хмельницького національного університету. Серія "Економічні науки". – Хмельницький, 2019. – № 5. – С. 7-10.
29. Мохненко А.С. Особливості корпоративної культури на ІТ-підприємствах в сучасних умовах ведення бізнесу / А.Мохненко, К.Мельникова // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Економічні науки". – Херсон, 2021. – № 42. – С. 45-49.
30. Мохненко А.С. Аналіз ефективності функціонування підприємств продовольчої сфери / А.С. Мохненко, О.М. Федорчук, О.І. Протосвіцька // Обліково-аналітичне забезпечення й оподаткування розвитку суб'єктів агробізнесу та сільських територій: колективна монографія. – Херсон: Айлант, 2019. – С. 223-235.
31. Mokhnenko A. Concept of sustainable development of the food sector enterprises in the competitive environment / A. Mokhnenko, O. Fedorchuk, O. Protosivitska // Development of the innovative environmental and economic system in Ukraine: monograph; edited by Khudolei V., Ponomarenko T. – Prague: OKTAN PRINT s.r.o., 2019. –

- С. 123-141.
32. Мохненко А.С. Інвестиційно-інноваційне забезпечення конкурентоспроможного розвитку підприємств / А.С. Мохненко, О.М. Федорчук, О.І. Протосвіцька // Розвиток підприємства в умовах нестабільного зовнішнього середовища: управління, реалізація та перспективи: колективна монографія; за ред. Шарко М.В. – Херсон: ФОП Вишемирський В.С., 2019. – С. 227-243.
  33. Мохненко А.С. Підвищення економічної ефективності підприємств в умовах євроінтеграційних процесів / А.С. Мохненко // Теорія, методологія і практика обліку, оподаткування й аналізу виробничо-економічної діяльності суб'єктів агробізнесу та сільських територій: нові реалії та перспективи в умовах інтеграційних процесів: колективна монографія. – Херсон: Айлант, 2020. – С. 187-200.
  34. Нісімчук А.С., Падалка О.С., Шпак О.Т. Сучасні педагогічні технології: Навч. посібник. – К.: Просвіта, 2000. – 368 с.\
  35. Ніколаєва Т.В. Тектоніка формоутворення костюма. – К.: Арістей, 2005. – 224 с.
  36. Пентилюк М. І. Компетентнісний підхід до формування мовної особистості в євроінтеграційному контексті / М. І. Пентилюк // Українська мова і література в школі. – 2010. – № 2. – С.2–5. 207 135.
  37. Слюсаренко Н. В. Розвиток творчих здібностей учнів на уроках трудового навчання. – Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2013. – Вип. 18. – С. 32–37.
  38. Сидоренко В.К. Перспективи галузі «Технологія» в загальноосвітніх навчальних закладах України // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2003. – № 4. – С. 4-7.
  39. Сидоренко В.К. Проектна методика як основа реалізації особистісно-орієнтованого навчання // Молодь і ринок. – 2004. –

- №1. – С. 19-24.
- 40.Петренко В.С., Карнаушенко А.С. Фінансування інноваційного молодіжного підприємництва шляхом залучення венчурних коштів. БізнесІнформ. 2020. №7. С. 242–248. DOI:<https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-7-242-248>.
- 41.Трудове навчання в школі: проектно-технологічна діяльність. 5-12 класи / [За ред. О. М. Коберника, В. В. Бербец, Н. В. Дубова та ін.] – Х. : Вид. група «Основа», 2010. – 256 с.
- 42.Підмазін С. Технологія особистісно орієнтовного уроку// Завуч. – 2001. – № 20-21. – С. 29-31.
- 43.Пометун О. Компетентнісний підхід – найважливіший орієнтир розвитку сучасної освіти / О. Пометун // Рідна школа. – 2005. – № 1. – С. 65–69.
- 44.Петренко В.С. Факторний аналіз фінансової стійкості економічної безпеки спільних аграрних підприємств. Економічний аналіз:2017. Т.27. № 4.С. 255-260
- 45.Сисоєва С.О. Педагогічна творчість. К.: Каравела, 1998. – 150 с.
- 46.Сисоєва С.О. Творчий розвиток учнів у контексті особистісно орієнтованого навчання. – Гуманітарні науки. – № 1. – 2001. – С.110-118.
- 47.Терещук А. І. Методика організації проектної діяльності старшокласників з технологій : [метод. посіб. для вчителів; навч. прогр., варіат. модулі] / А. І. Терещук, С .М. Дятленко. – К. : Літера ЛТД, 2010. –128 с.
- 48.Карнаушенко А.С., Петренко В.С. Шляхи розвитку селенгу та лізингу у аграрних підприємствах України. Вісник Одеського національного університету.- 2013.- Т. 18, Вип.4/2.- С. 31-34.
- 49.Трудове навчання 5-9 класи: Програма для загальноосвітніх навчальних закладів України + опис ключових змін. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2017.– 96 с.– (Серія «На допомогу

вчителів»).

50. Хуторской А. В. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования / А. В. Хуторский // Народное образование. – 2003. – № 2. – С. 58 – 64.
51. Школа життя [Текст] : трактат про почат. Ступінь освіти, засн. на принципах гуман.- особистіс. педагогіки / Ш. О. Амоношвілі; [пер. з рос.: Литвин М. М., Гаврилькевич В.К.]. – Хмельницький: Поділ. Культ-просвіт. Центр ім. М. К. Реріха. 2002. – 169 с.
52. Шостак І. В. Особистісно-орієнтований підхід до трудового навчання // Новий колегіум. №4, 2005. – С.52-54.
53. Яценко С.Л. Особистісно орієнтоване навчання: теоретичний та прикладний аспекти // Проблеми освіти: Наук-метод. зб. / Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України. – Київ, 2015. – Вип. 85. – С.231-237. – Режим доступу : [eprints.zu.edu.ua>contents](http://eprints.zu.edu.ua/content)
54. Боровік Л.В., Карнаушенко А.С., Петренко В.С. Роль інформації у формуванні глобальної економіки та економічного розвитку суспільства. Вісник ХНТУ. 1(76), 2021. С.192-197.
55. Якиманская И.С. Личностно-ориентированное обучение в современной школе. – М.: Сентябрь, 1996. – 96 с.